

Lokalhistorisk Forening for Langskov Sogn

Fra Jens Therkelsens gamle optegnelser om bl.a. mærkedage har vi valgt at fortælle om **Fastelavnsmandag.**

Det er ingen bestemt Dato at Fastelavns Mandag indtræffer; det er Dagen efter Fastelavns Søndag, og imellem denne og Påske er der altid syv Uger.

Men mens der i katolske Lande udfoldes en storartet Lystighed i længere Tid forud for Fasten og tillige i denne, så er Lystigheden her, når undtages enkelte Maskeradeballe, henlagt til Fastelavns Mandag, og på den Dag slås Gjøkken også løs for alvor.

Der købes Masker og en del Ungdom klæder sig ud som Tiggere og Sigøjnere, der går rundt i Gårdene, spiller, danser og synger for Dørene. Og der tåles på den Dag Spas og Spilopper, der ikke ville blive tålt på en hvilken som helst anden Dag.

Om Eftermiddagen hviler Arbejdet på Landet, og Løjer skal der laves. En yndet sport har det hidtil være at slå Katten af Tønden. Der vælges en Plads udenfor Gården, helst en jævn Grønjordsplads i Toften. I en afstand af ca. 100 Al. fra Gården nedrammes der en Pæl der rager 2½ Al. over Jorden; over Toppen på denne Pæl hænges en gammel Kobber- eller Messingkjedel, der ikke er for god til at slå på. Når disse forberedelser er gjort, så samles Gårdens Folk – Husbonde og Madmoder med, om de er unge og har Lyst – udenfor Gården, hvor Pælen står. Vær så god, slå så Katten af Tønden.

En af Deltagerne i Legen får et tørklæde bundet for Øjnene, bliver svungen to, tre gange rundt, får en stor Stav i Hånden og bliver så stillet med Ansigtet om mod den side, hvor Pælen med Kjeden står.

Det er ikke så let at gå ca. 100 Al. lige frem i en bestemt Retning, når der er bundet for Øjnene. Men når den agerende har gået et Stykke, så han eller hun synes, at de snart må være ved Pælen, så begynder vedkommende at slå ud til begge sider med Staven for muligvis at ramme Pælen og så skulle Kjeden eller Gryden have en omgang. For det meste er det en helt forkert Retning, at der fægtes, og så fremkalder Fægtningen en høj Latter fra Tilskuerne. Når den, der er ude efter Katten og har forfejlet Målet, er kommen over 100 Al. ud, så kaldes denne tilbage, og den næste skal have Klædet bundet for Øjnene og ud efter Katten. Således fortsættes der indtil hele Selskabet har prøvet sin Lykke med at finde Katten.

I ældre Dage blev der slået katten af Tønden på en mere storartet Måde.

Forberedelserne var naturligvis også meget større. Deltagerne, de unge Karle, skulle alle sammen være ridende, og pigerne pyntede dem, så de kunne vise sig med Fjerbuske eller andet Flitterstads i Hattene. Tildels fik Prydelserne et militært tilsnit. Enkelte blev udmeldte til Officerer, og disse og Anføreren fik Sølv- eller Guldstriber ned ad bukserne. En Bajads eller Hofnar hørte sig også til, kun Kongen manglede.

Når Fastelavns Mandag oprandt, så samledes hele Skaren – en 20 à 40 Ryttere, som det kunne byde sig. Og de red så med Musik i Spidsen fra Gård til Gård, hvor de Alle blev beværtede med Brændevin og Kage, men de stod ikke af hesten imens. Anføreren holdt en tale og blev så overrakt en Pengegave til Selskabet at holde Fest for om Aftenen.

Det var om Formiddagen at Gårdene blev gjæstede, men om Eftermiddagen blev Katten slået af Tønden. Først på Eftermiddagen samledes Rytterskaren på Pladsen, hvor Ridningen skulle foregå. Og der var oprejst en Galge. Over denne Galge hang der en Tønde, hvori der var en Kat, men der er dog ingen nulevende, der kan huske, at der har været en levende Kat i Tønden, men derimod en drejet Kugle eller lignende.

Så gjaldt det om at få Tønden slået i stykker, så katten kunne komme ud. Og det skulle gå for sig på den måde, at Rytterne bevæbnede med små Køller skulle ride igennem Galgen i galop og slå et Slag på Tønden. Det skulle de fortsætte med indtil Tønden gik i Stykker og Katten trillede ud.

Den, der var så heldig at slå det afgørende Slag, der splintrede Tønden så meget at Katten kunne komme ud, blev Selskabets Konge. Og han overtog så Styrelsen og Kommandoen.

Fastelavns Mandag Aften blev der så holdt Gilde. Og der gik det så løs med Spil og Sang og Dans til den lyse Morgen.

Det var så ellers normalt Kongen og Bajadsen, som Kongen i almindelighed antog til sin Hofnar, der skulle mere selskabet. Og i forhold som disse Tvende var Opgaven voksen, blev Fastelavnsløjerne morsomme, storstilede eller grovkornede, som det kunne byde sig.

Bragt i "En ægte Ølholmer" nr. 1 2003